

Izhaja v Trstu
vsak petek ob 5. pop
Rokopisi se ne vra-
čajo. Nefrankovana
pisma se ne spre-
jemajo.
Uredništvo in upravljalstvo
ul. del Lavatolo
št. 1. l.
Telefon 18-67.

NARODNI DELAVEC

Posamezne štev. se
prodajajo po 6 stot.
Inserati se računajo
na milimetre v širo-
kosti na kolone, in
sicer po 8 stot. za
vsaki mm. Za več
nego 10kratno obja-
vo pa po dogovoru.
Naročnina za celo
leto K 4.—; za pol in
četrt leta razmerno.

Glasilo „Narodne delavske organizacije“ in „Zveze jugoslovanskih železničarjev“.

Za kruh.

Razmere na tržaškem trgu dela postajajo vedno neznosnejše. Ne samo, da se to malo dela, kar ga je, nikakor ne more, ne, razmere se slabšajo od dneva do dneva, in če delavstvo pogleda le nekoliko naprej v bližnjo bodočnost, ga mora spreleteti strah za svoj in svojih družin obstoj. Vsa ona dela, ki so dala v lanske poletni krizi delavstvu zaslužka, kakor n. pr. gradnja nove proste luke, stoje letos in ni niti pomisliti, da bi se delo pričelo, vsaj v času ne, ki bi bil delavstvu v prilog. V stari prosti luki se delo krči, pomorski promet zastaja, v ladjedelnicah tehničnega zavoda je pusto in prazno, Lloydov arsenal se začne s prihodnjim letom deloma podirati, v škedenjskih plavžih so delavske razmere vsled dnevnega valovanja delavstva, ki je vsakemu pametnemu nasvetu vsled svoje nezavednosti popolnoma nedostopno, take, da se boljše godi tovarni živini na cesti, kakor pa delavstvu v tem podjetju — torej splošno: delavske razmere v Trstu prihajajo od dne do dne slabše.

Ni pa dovolj, da privatna podjetja režejo čimdalje tem manjše kosce kruha delavstvu, ne, v krog teh privatnih ogroževalcev delavske eksistence je stopil celo faktor, ki je v prvi vrsti poklican, da po svojih najboljših močeh zlaščuje delavsko budo, katerega dolžnost je, skrbeti za zboljšanje socialnih razmer — mestna občina tržaška sama!

Mestna občina tržaška, ki se je le po neumornemu delu pridnih delavskih rok dvignila do tako velikanskega razvoja, je popolnoma pozabila svojo prvo nalogo, da bi pomogla velikanski večini svojega prebivalstva, ako ne že do blagostanja, pa vsaj do znosnih življenjskih razmer, ne, ne samo tega ne: ne samo da ji je delavstvo v splošnem deveta briga, da edino le izsesava z raznimi indirektnimi davki milijone iz tega pozabljenega in preziranega zgraditelja in vzdrževalca tržaške časti in slave, storila je še korak naprej v svoji kapitalistični lahkomišelnosti — vzeti hoče kruh delavstvu celo v svojih lastnih podjetjih!

Mestna plinarna!

Grd, neizrečeno grd madež si hoče pritisniti na svoje čelo uprava mestne občine tržaške s svojimi načrti v zadevi mestne plinarne, madež, kakoršnega bi se moral v dno svoje duše sramovati vsak privatni kapitalist, kaj šele občina kot taka, ki hoče prav s temi načrti pokazati svoj odurni značaj kapitalista, izkoriščevalca in tlačitelja delavstva.

Na drugem mestu poročamo o shodu plinarniškega delavstva, ki se je vršil v nedeljo, na katerem je plinarniško delavstvo brez razlike narodnosti izreklo svojo sodbo o načrtih mestne uprave v zadevi mestne plinarne. Zato naj tudi na tem mestu ne spuščamo podrobneje v te stvari, temveč naj izpregovorimo le par besed v splošnem.

Načrt, ki ga je izdelal ravnatelj mestne plinarne Sospisio in po katerem naj bi začeli z letom 1911 oddajati škedenjski plavži, last nemške (!) „Kranjske industrijske družbe“, skozi 10 let mestni plinarni po 10 milijonov kubičnih metrov plina, pomeni za delavstvo v mestni plinarni — gospodarsko uničenje. Prvo leto, ko bi stopila ta pogodba v veljavo, se zniža potreba delavnih moči v plinarni na polovico, torej najmanj 300 oseb. Resnica je, da bi konsum plina rasel od leta do leta v precej stalni progresiji, da bi mestna plinarna konsumu razmerno temu rednemu letnemu prirastku rabila tudi reden letni prirastek delavnih moči, — ako bi ga rabila! Rabila pa ga ne bo, ker se med tem časom uvedejo v plinarni nove naprave, vsled katerih se bo znala potreba delavnih moči v

toliko, kakor pravi načrt ravnatelja Sospisio, da bo delo, ki ga sedaj opravlja 200 delavcev, potem opravljal le 10 do 100 delavcev. Iz tega je razvidno, da se število delavstva, ki ostane po ugotavljanju pogodbe med mestno občino in škedenjskimi plavži še v mestni plinarni — polovica sedanjega delavstva — vsaj v prvih letih ne samo ne bo pomnožilo, pač pa še znižalo, tako da bo v par letih od sedaj v plinarni zaposlenega delavstva zaposlena le še dobra tretjina, dočim bo okrog 400 delavcev brez kruha.

In zakaj vse to? Zakaj naj ostane 400 delavskih družin, torej najnižje računano 1200 oseb brez kruha? Ali bo imela morda mestna občina kak znaten dobiček vsled tega, ali bo imela ta dobiček splošnost?

Ako tudi kaže načrt ravnatelja Sospisio kako stotinko prihranka pri vsakem kubičnem metru plina, ki bi ga oddajali škedenjski plavži mestni plinarni, kar je pa še jako dvomljiva stvar, kajti drugi, ki so tudi računali, trdijo, da napravi občina to kupčijo v svojo izgubo, vprašamo: ali pa bo morda vsled tega mestna plinarna oddajala plin stran kam po nižji ceni, kakor do sedaj?

Tu je odgovor pač lahek: stranke ne bodo dobivale plina niti za toliko cenejše, kolikor je za nohtom črnega. Plačevale ga bodo po isti ceni kakor sedaj, a dobiček, če bi ga kaj bilo, bi tekkel v mestno blagajno.

Rekel bi kdo potemtakem, da bi ta dobiček bil le v korist splošnosti.

Seveda splošnosti, toda kake! Saj vemo, kam spravlja večina v tržaškem mestnem svetu tis čake in tisočake „dobička“ v mestne blagajne. Čim več ga je tega „dobička“, temveč tisočakov gre v razne nacionalno šovinistične, kapitalistične namene, za to in ono, od česar ogromna večina tržaških davkoplačevalcev, in med te štejejo pred vsemi tudi delavstvo s svojo velikansko indirektno davčno močjo, nima prav ničesar, kvečjemu le škodo.

Ta „dobiček“ pa je, kakor smo že rekli, tako zelo problematičen, da se da o njem prav tako težko govoriti, kakor o koristih, ki bi donasal splošnosti.

In zaradi takega, v neprozorni megli negotovosti ležečega „dobička“ — najmanj dvajset s o ljudi ob kruh, ob življenje! Dvajset sto ljudi, ki bivajo, se hranijo in oblačijo v Trstu, ki od najmanjše stvarce, ki jo denejo v usta, plačujejo občini težak davek, ki plačujejo občini za one luknje, v katerih bivajo, velikanske odstotke, ki zadnjo svojo stotinko puščajo Trstu! Uoiti je treba te delavske rodbine, pognati jih iz Trsta, naj gredo s trebuhom za kruhom, da dobi občina, ki se je preobdela delavskih milijonov, par tisočakov, da more onim svojim kamorističnim perverznim nacionalnim nevrastenikom v milijonarskih palačah in starostnih svinjstvih nuditi par prizorov več one žalostne komedije, iz katere naj bi odsevala v širni svet neomadeževana „italianità di Trieste“! Fej! Trikrat fej!

Občina, ki na tak način vrši svoje socialne naloge, je prenehala biti faktor, ki bi smel odločevati o ljudski usodi. Delavstvu, ki se zaveda svojega položaja, ostaja le eno:

Proc, dol s tako očino! Boj proti njej do zadnjega!

.. ZVEZA ..

JUGOSLOVANSKIH ŽELEZNIČARJEV.

Mednarodni železničarji.

Marsikateri železničar bržkone ne pozna še pravih internacionalnih ali mednarodnih železničarjev. Tako sliko smo

imeli priliko gledati na Jesenicah dne 5. junija t. l., ko je sklicala Z. J. Ž. shod železničarjev v gostilni Ratičan. Sicer se je centrali Z. J. Ž. poročalo in nasvetovalo, da bi sklical shod po § 2, ali centrala je hotela videti sliko železničarjev, torej naj bi imel pristop vsak slovenski železničar, ker Z. J. Ž. vendar ne dela proti železničarjem, ampak za železničarje. Tudi nikogar ne sili v svojo organizacijo, ampak želi le članov, ki sami želijo pristopiti, torej zbira še tudi železničarje, ki do zdaj niso bili nikjer organizirani. In temu vendar ne more nasprotovati noben še tako zagrižen internacionalen socialističen železničar, ker stem se vendar le pomnožujejo vrste organiziranih železničarjev, ki so pripravljeni bojevati se za skupne težnje tudi skupno z drugimi železničarji. Ali poglejmo si zdaj sliko. V strahu, da bi ne padla naenkrat trdnjava socializma na Jesenicah, se je odpeljal predvečer v soboto internacionalni tajnik Jože Kopač na Jesenice, sklical vse delavstvo tovarne na Jesenicah na shod po § 2 in tam pripravil, ker ni bilo železničarjev, tovarniške delavce za shod železničarjev. Grozno morajo ležati Kopaču na srcu železničarji, dopisilja kot predstavitelje železničarjev na shod tovarniške delavce, ki naj bi bili razpravljali o zahtevah železniških čuvajev in delavcev. O ti krasna ironija! Kopač dobro ve, da je Z. J. Ž. le strokovna organizacija in da se ne meša v politiko, in vendar je on smatral za potrebno nagnati na shod najbolj socialistično — politično pronesirane neželezničarje, torej najljubše tovarniške delavce, katere smo imeli priliko videti in slišati. Značilno pri tem pa je, da se je človek nehote čutil nekako tako kakor na slovenskih tleh na Koroškem. Največji kričaji, ki so se oglašili so bili Korošci, kar se jim je precej poznalo na besedi. In ravno tako internacionalni ali mednarodni, kakor se kažejo socialisti na Koroškem, ravno tako so se kazali ti internacionalni bratci na Jesenicah, namreč da je njih pojem mednarodnosti nemškonalen, kar so dali naznanje s krepkimi „heil“ kliči. Torej pristna internacionalna predstraža velikega Nemca Bismarcka. Med vsemi temi udeleženci shoda, kakih 60, je bilo mogoče nam zaslediti le enega železničarja čuvaja, po imenu Bizjaka, ki se je izvrstno odlikoval po svoji neolikanosti. To je bilo torej vse zastopstvo socialističnih železničarjev v osebi tega čuvaja Bizjaka, ki je bil menda že dvakrat izključen od socialdemokratske podružnice v Zeltwegu in tudi sedaj na Jesenicah, in kakor je slišati mora plačevati društvene prispevke centrali na Dunaju, in to menda kakor se govori, radi denuncijanstva ra ličnih oseb. Torej imeniten predstavitelj železničarjev sodrugov.

Zdaj pa k shodu samemu. Predsednik otvori društveni shod, pozdravi navzoče prijazno in preide k 1. točki dnevnega reda: Razmere čuvajev c. k. drž. železnice. Komaj izpregovori par stavkov, že se prične oglašati nekaj socialistov in vpiti po izvolitvi predsednika. Na to odgovori predsednik Z. J. Ž., da je shod sklicala centrala Z. J. Ž. in da je predsednik po postavi sam upravičen voditi shod in skrbeti za red. Na to ponovni krik, med katerim se je odlikoval neki tovarniški delavec in čuvaj Bizjak. Nato vpraša predsednik Z. J. Ž., koliko je navzočih od nasprotne strani železničarjev. Odgovor je bil: To vas nič ne briga. Ker ni bilo mogoče dognati niti treh nasprotnih železničarjev, je izjavil predsednik Z. J. Ž., da ne more pripustiti, da bi na shodu železničarjev, ki ima na dnevnem redu le strokovno stanovske točke, uganjali socialisti neželezničarji svojo politično strankarstvo, in je zaključil shod. Zdaj je bil seveda poparjen celi socialistični tabor in z živijo in heilklici so smatrali ti politični internacionalisti to za nekako zmago. Slišali so se tudi medklici,

kakor: „prvi brzovlak bode kmalu šel“, nakar se jim je povedalo, da bode odšlo še mnogo vlakov, preden bo šel predsednik Z. J. Ž.

Pristaši Z. J. Ž., seveda sami železničarji, so ostali potem skupaj. Med tem so jih seveda nadlegovali prav po navedeni svoji socialistični surovosti tovarniški delavci, ali kot uspeh vsega tega so ti suroveži imeli, da so se pričenjati-javljati železničarji za vstop v Z. J. Ž. kar jih je še bolj grizlo. Stopili so potem v krog, se nekaj posvetovali in potem z neko tajinstveno mirnostjo odšli. Železničarji pa smo se še prav dobro imeli. Ker se je priglasilo zadostno število članov, so se vložila pravila in se vrši meseca julija ustanovni shod podružnice Z. J. Ž., ampak brez tovarniških surovosti.

Nekaj naj pa si zapomnijo sodrug namreč, da se le težko da plavati proti deroči vodi. Ako se internacionalni železničarji pametni izprašate svoje slovensko srce, o tanite pšteni sinovi majke Slovenije in pridružite se Z. J. Ž. ker ta je nepolitična in bo potem tem laglje zastopala koristi slovenskih železničarjev, ako bomo združeni vsi slovenski železničarji v organizaciji Z. J. Ž., v katero spadamo, ako hočemo skrbeti zase in za svoje potomce na naši domači zemlji.

z. z. — Vse tovariše, člane Z. J. Ž., ki ne dobivajo redno našega lista, pr simo, da se naj zgleda v našem društvem uradu. Člani, ki pripadajo zunanjim podružnicam, naj nam potem svojih podružnic pošljejo svoj natančni naslov. Ravnotako prosimo tiste člane, ki se preselijo v drugo stanovanje ali drug kraj, da nam takoj javijo svoje novo bivališče. Zadostuje dopisnica.

z. z. — Društveni shodi. Prihodnjo nedeljo, dne 19. t. m., se vršita društvena shoda v Dutovljah na Krašu in na Herpeljah Kozini. Dnevni red: 1. položaj čuvajev; 2. položaj železniških delavcev; 3. slučajnosti. Dolžnost naših članov je, da se vsi polnoštevilno udeležijo teh shodov in privedejo seboj tudi drugih železničarjev, svojih tovarišev in prijateljev naše organizacije.

z. z. — Podružnica Maribor Z. J. Ž. — Podružnica Maribor naznanja vsled različnih vprašanj, ki jej dohajajo s strani njenih članov, v smislu odborove seje sledeče: Pravovarstvo dovoli podružnica svojim članom v slučaju sporov, ki prihajajo iz službenih razmer, lahko takoj, ko je član vplačal prvo članarino. To je le izjema pri tej podružnici. Pravovarstveno zastopstvo je radevolje prevzel v tej stroki dobro izvežban rodoljubni naš odvetnik dr. Franjo Rosica. Posameznik pa se mora obrniti seveda na odbor, in ne naravnost na odvetnika. Nadalje imajo pošiljati člani podružnice Maribor Z. J. Ž. vse vloge v kakršni bodi zadevi na društveni odbor podružnice, ne pa naravnost na centralo v Trstu, ker centrala rešuje vse zadeve le sporazumno z odlokom podružnice in bi se drugače zadeva posameznika le zavlačevala. Prošnji za bolniške podpore je vedno priložiti potrdilo železniškega zdravnika. Pravico do bolniške podpore ima član seveda šele po 6 mesecih svojega članstva, kakor označeno v pravilih. Pač pa se dovoli v posebnih uvažanja vrednih slučajih lahko kaka izredna podpora tudi pred tem časom. Glede dopošiljanja časopisa je odbor potrebno ukreniti. Ako pa vendar še kateri član ne sprejme društvenega lista, naj piše sledeče: Zadnje številke „Narodni delavec“ nisem prejel. Ta list naj dene v kuverto, katera se ne sme zalepiti, in zapiše spredaj na zgornjem koncu kuverte sledeče: Reklamacija lista. Potem pa pošlje to pismo za katero ni treba znamke, naslov: Upravištvo „Narodni delavec“, Trst, Via Lavatolo št. 1. Tako reklamacijo napravi vsak član lahko sam in ni treba nepotrebnega dopisovanja z odborom. Izrečno

pa poudarjamo, da ima pravico do lista le tisti, ki redno plačuje svojo mesečno članarino. Zunanji članom naše podružnice smo v to svrhu poslali poštne položnice. Ako jih kak član še ni sprejel, naj se obrne takoj na odbor. Pri pošiljanju s pošto položnic prihrani član tudi poštino. Podružnica Maribor Z. J. Ž. dobro napreduje in šteje po komaj enomesečnem obstanku že čez 100 članov in lahko doseže za mesecem julijem 200 članov, ako vsak član pridobi enega novega člana. Pogrešamo jih še mnogo med našimi vrstami, torej na delo za našo narodno stanovsko organizacijo, za „Zvezo jugoslovanskih železničarjev“. Prihodnost mora biti naša, to je slovenskega železničarja, ako bodo vsi razumeli to našo toli potrebno organizacijo. Podružnica Maribor Z. J. Ž. si bode v kratkem preskrbela svoje društveno shajališče, za sedaj pa se shajajo odborniki in člani vsake nedelje predpoldan od 10 do 12 ure v „Narodnem domu“ v Mariboru. Kdor želi kak pogovor se lahko zgleda tam. Še v teku poletja namerava podružnica sklicati shod za vse člane, da se med seboj spoznajo in pojasnimo naše stališče in naš program. Člani naj pridno poročajo odboru, pisma naj se naslovijo „Podružnica Maribor Zv. jugoslovanskih železničarjev v Mariboru“. Poročila odbora pa dobijo člani v društvenem glasilu „Narodni delavec“.

ziž — Zahvala. Vsi spodaj navedeni se zahvalujemo podružnici Z. J. Ž. v Kanalu za izredno podporo v slučaju naše bolezni, in sicer Berdon Jožef, Ložce, v znesku 9 60 K, Kodelja I., Globno, v znesku 6 60 K, Matevžič I., Kanal, v znesku 7 K in Zimir Valentin, Deskle, v znesku 4 K. Najprisknejša hvala!

ziž — Obrekovalce. Razni nezadovoljneži, ki sploh nimajo pojma o društvenem življenju ali pomenu kakega društva in sovražijo poleg tega vse, kar je slovensko in narodno, akoravno so sami Slovenci, seveda izdajice, skušajo odvrnati naše člane od Z. J. Ž. z različnimi obrekovanji. Govorijo celo, da se slabo gospodari, da so tudi tukaj podjedi itd. Ko bi mi teh ljudi, ki nimajo trohice poštenja v sebi, ne poznali, bi nas kaj takega jezilo. Ker pa jih le predobro poznamo in njihov dobri namen od Z. J. Ž., zato pa gledamo mirno na početje teh breznačajnežev, ker se čisto nič ne bojimo njihovih obrekovanj, kajti naše delovanje je pošteno in se Z. J. Ž. ni ustanovila morda da bi skubila naše člane za njihov borni zaslužek, ampak da v njih prid pošteno dela. Kdor pa nima smisla in razuma za našo organizacijo pa prav lahko ostane tam, kamor spada, namreč med plevelom, pač pa mu svetujemo, da drži jezik za zabi, da si ga morda kdaj ne opeče. Z. J. Ž. nima vzroka skrivati se pred nikomur, in vabimo vsakega, tudi nečlana, da pride pregledat naše knjige, in videl bo, da mi ne reflektiramo na krvavi zaslužek naših članov, pač pa, da jim priskočimo na pomoč v vsaki stiski in bolezni s podporami in vrhu tega pa smo po našem kratkem obstanku že v prijetnem položaju, da razpolagamo z lepo gotovino in je nam mogoče tudi pri tem kratkem obstanku našega društva zadostiti vsem našim dolžnim nasproti našim članom. Kdor ima pa korajžo obrekovati, naj jo ima tudi, da pride s tem pred odbor. Da, da, vajeni ste nepoštenja, radi tega vidite povsod nepoštenje, vi podli obrekovalci! Vedno smo vam na razpolago. Naš priskrni pozdrav!

ziž — Kaj je s službeno obleko? Pri c. kr. drž. železnici vladajo res čudne razmere zlasti glede na službeno obleko. Obleka, ki bi jo uslužbenci morali dobiti že 1. oktobra, se dobi šele meseca marca ali pa aprila, ako ne še pozneje, obleka pa, ki bi jo morali dobiti meseca aprila se dobi navadno šele novembra ali decembra. Posebno trpe pri tem oni novosprejeti uslužbenci, ki čakajo službene obleke. Tako je tudi sedaj. Veliko uslužbencev, ki so bili sprejeti meseca oktobra, pa še danes nimajo službene obleke in morajo vršiti službo v svoji lastni obleki. To je pač škandal, da vam ni para! Uslužbenec kaj z onimi svojimi ubogimi kronami, ki jih dobi, še kupuje obleko za službo, ki mu jo je železnica dolžna dati. To se pravi naravnost odrinati uslužbenca, ne pa varčevati, kakor se bo izgovarjal kak „visok“ gospod. Zahtevamo z vso odločnostjo, da ravnateljstvo nemudoma uredi to stvar in krivca prime pošteno za ušesa, sicer ga primemo mi in to tako, da bo pošteno zabolelo!

ziž — V ulici Boschetto se vrše čudne stvari. Prejeli smo daljši dopis, ki ga za danes vsled pomanjkanja prostora ne

moremo priobčiti. Izprevidimo pa iz tega dopisa, da v ulici Boschetto nekam zelo nevarno poka. Zlasti razburja socialnodemokratske železničarje določba dunajske centra e, da morajo imeti tisti, ki pobirajo članarino, pooblastilo dunajske centrale! „Ali Dunaj ne zaupa več gospodom sodrugom v ul. Boschetto?“ Tako se vprašujejo sodrugi železničarji. Hm! hm! Sicer pa več prihodnjic.

Domače vesti.

d — Shod plinarniškega delavstva. V nedeljo, dne 12. t. m., dopoldne se je vršil na vrtu gostilne „Delavskega konsumnega društva“ pri sv. Jakobu v Trstu shod delavstva mestne plinarne (gas), o katerem moramo reči, da je bil gotovo najlepši shod, kar jih je priredilo tržaško delavstvo v zadnjih letih. Ne trdimo to morda glede na število uležencev — bilo jih je do 300 —, kajti bilo je številno mnogo lepših shodov, toda na nobenem se delavska stanovska, razredna zavest ni pokazala tako čista, tako edino prevladujoča nad vsemi drugimi oziri, kakor na tem shodu, in zato smatramo ta shod za najlepši v zadnjih letih. Sklicala je shod skupina N. D. O. „plinarna“, udeležili pa so se shoda plinarniški delavci, pripadajoči vsem mogočim strokovnim organizacijam ako jih smemo tako imenovati, in najrazličnejših političnih naziranj. Bilo je članov N. D. O., članov novega, pod socialnodemokratskim vplivom stoječega društva plinarniškega delavstva, članov „camere di lavoro“, Slovencev, Italijanov in socialnih demokratov, a shod se je vršil mirno, dostojanstveno, brez najmanjšega dogodka, ki bi kvaril celotni vtis shoda. Čast takemu delavstvu, čast takemu stanovsko zavednemu delavstvu! — Shodu je predsedoval tov. Puhalič, ki je pozdravil zborovalce v slovenskem in italijanskem jeziku ter nato podal besedo strokovnemu tajniku N. D. O. Ekarju, da poroča o načrtu ravnatelja mestne plinarne Sospisija, po katerem naj bi škedenjski plavži oddajali skozi 10 let po 10 milijonov kubičnih metrov plina mesti plinarni. Ker se njegova izvajanja v bistvu strinjajo z našimi izvajanja na uvodnem mestu današnjega lista, ne bomo obširnejše poročali o njegovih izvajanjih. Kot drugi poročevalec je poročal tov. dr. Jos Mandić o isti zadevi v italijanskem jeziku. Dokazal je da pomeni načrt ravnatelja Sospisija težko oškodovanje delavstva v mestni plinarni, obenem pa tudi oškodovanje mestne občine. „Kranjska industrijska družba“, družba nemških kapitalistov, ki takointako streme po polni osvojitvi tržaške industrije in trgovine, bi tu le izrabljala mestno občino, oddajajoč ji plin po skoraj trikrat toliko ceni, kakor se to dogaja v podobnih slučajih drugje. In mestna občina tržaška ki je v socialnem oziru zaostala tako daleč za drugimi naprednimi mestnimi občinami, da pušča najpotrebnejše javne naprave, kakor vodovod in cestno železnico v rokah privatnih kapitalistov, namesto da bi jih imela v svoji lastni upravi, hoče sedaj še razsvetljavo in kurjavo vsaj deloma prepustiti tujemu kapitalu, in to popolnoma brez potrebe. Mestna plinarna bi vaj za prihodnje leto še zmogla porastek konsuma plina, ki znaša letno okroglo poltretji milijon kubičnih metrov. Medtem pa bi mogla postopno uvesti v plinarni nove naprave, ki omogočujejo večji proizvod plina z manjšo uporabo delavskih moči, in bi tudi postopno razširjevala plinarno. Tako bi ne bila treba odpustiti delavstva, kajti vzlic temu, da bi nove naprave razmerno zahtevale manj delavskih moči, kakor d. sedanje, a bi se vendar plinarna toliko razširila da bi v njej imelo posla vse dosedaj v plinarni uslužbeno delavstvo. Z onimi milijoni, ki bi jih v desetih letih vrgla mestna občina v žrelo nemških kapitalistov „Kranjske industrijske družbe“, bi se dale izvesti skoraj vse nove naprave v mestni plinarni. Ako se pa sklene pogodba s „Kranjsko industrijsko družbo“, pomeni to odpustitev vsaj polovice dosedaj v plinarni uslužbenega delavstva, in to pomeni sedaj, ko so delavske razmere v Trstu vsled splošnega pomanjkanja dela, ki pa se bo v doglednem času še povečalo, že takointako zelo neugodne, za delavstvo naravnost p. gubo. Delavstvo je popolnoma upravičeno, da z vso odločnostjo p. vzdigne svoj glas proti nameravani pogodbi mestne občine s „Kranjsko industrijsko družbo“, da tako obrani svoje lastne koristi, obenem pa tudi koristi vseh občinarjev, kajti naj bi pomenila ta pogodba tudi kak dobiček za mestno gospodarstvo, bi ta dobiček ne prišel v dobro splošnosti, najmanj pa de-

lavstvu, temveč bi se porabil v kake šovinistične nacionalne namene one stranke, ki ima večino v mestnem zastopu. Z ozirom na vse to predlaga govornik sledečo resolucijo:

Resolucija:

Plinarniški delavci zbrani na shodu N. D. O. pri Sv. Jakobu dne 12. junija 1910:

protestirajo proti načrtu, izdelanemu od upravnega sveta mestne plinarne glede nakupa gotove množine plina pri industrijski družbi v Škedenju, iz razloga, ker ta načrt spravlja v veliko nevarnost življenjski interes vsega v mestni plinarni zaposlenega delavstva;

zahtevajo od mestnega sveta, naj zavrne predloge upravnega sveta plinarne;

vabijo slovenske mestne svetovalce, naj pobijajo z vsemi možnimi sredstvi izvršitev pogodbe z industrijsko družbo v Škedenju; ter

naglašajo svojo popolno solidarnost z vsemi ostalimi delavci, pripravljeni da se v slučaju potrebe postavijo v obrambo svojih pravic.

Trst, dne 12. junija 1910.

Resolucija je bila ob splošnem odobrovanju sprejeta soglasno. Zborovalci so govorniku ves čas pritrdjevali in mestoma navdušeno odobrvali njegova izvajanja. Nato se je izvolil odbor štirih mož. dveh Slovencev in dveh Italijanov, ki redigira resolucijo in jo potem izroči mestnemu svetu. Tov. dr. Mandić je nato omenjal, govoreč v slovenskem in italijanskem jeziku, raznih šikan, ki se dogajajo napram delavstvu v mestni plinarni, zlasti v zadevi odpuščanja delavstva, kateremu manjka le po par tednov ali celo dni do treh let zaposlenosti, po kateri bi se morali delavci namestiti stalno. Sprejel se je nato njegov predlog, da se v tej zadevi izroči spomenica upravi mestne plinarne. Strokovni tajnik Ekar je končno opozarjal na dejstvo, da obstoji v mestni plinarni neki penzijski fond ali nekaj podobnega, ustanovljen že leta 1903, v katerega mora delavstvo plačevati od 90 do 104 stotinke, pa še danes ne ve, zakaj plačuje ta denar, ker še ni videlo nobenega računskega zaključka, niti nima v rokah štatutov, iz katerih bi moglo izpoznati namen te ustanove ter pravice, katere naj ima za svoja vplačila. Sprejel se je soglasno njegov predlog, da naj uprava mestne plinarne nemudoma predloži delavstvu računski zaključek o upravi tega fonda in izroči vsakemu posameznemu delavcu tiskane štatute. Priporočal je ta predlog tudi drug Crussich, a drug Colobig je predlagal, naj se pred vsemi reši vprašanje pogodbe s „Kranjsko industrijsko družbo“ in naj potem pridete še ostali dve stvari na vrsto, ker je prva zadeva najnujnejša. Sprejel se je predlog Colobigov s pristavkom, da se z onima drugima dvema stvarima ne sme odlašati in da je tozadevno spomenico predložiti upravi mestne plinarne najdalje v 14 dneh. Ker je bil stem dnevni red izčrpan, je predsednik zaključil shod z zahvalo udeležnikom na obilni udeležbi. — Kakor smo že rekli nas kot resnične prijatelje delavstva ta shod navdaja z največjim zadovoljstvom. Ta shod je pokazal, da delavstvo, ki je toliko samozavezno, da se ne da nahujskati po brezvestnih hujskačih, katerim je politično strankarstvo vse, korist delavstva pa deveta briga, pa bodisi katere koli narodnosti, vidi obrambo svojih koristiv skupnem delu s svojimi tovariši delavci. Take nazore je gojila in negovala vedno in vselej N. D. O. in na tem stališču ro stala vedno tudi v bodoče. Tam, kjer gre za koristi delavstva, ne da bi bilo pri tem oškodovano narodno stališče delavstva, udeležnega v N. D. O., je N. D. O. vedno pripravljena z drugimi delavskimi organizacijami stajati v skupni hoji za delavske koristi. To je pokazala tudi sedaj, in drugonarodno in tudi na mednarodnem stališču stoječe stanovsko zavedno delavstvo v mestni plinarni je čast mu, odkrito priznalo to, ko se je udeležilo našega nedeljskega shoda ter nemoteno in ne moteč razpravljalo na njem. — **Lad je prebit!** Trž. zavedno delavstvo se samoosvojuje iz obsega strankarskega šovinizma, priznavajoč tudi v nasprotju s svojega krušnega tovariša z enakimi dolžnostmi pa tudi z enakimi pravicami. To je bila vedno naša najiskrenejša želja, in sedaj, ko se nam uresničuje vsaj deloma, želimo le, da bi

ne bilo daleč do njenega popolnega uresničenja v blagor delavstva, vsakega posameznika in vseh skupaj!

Uslužbenci c. kr. javnih skladišč!

Naznanjamo vam, da je včeraj predsedstvo N. D. O. prejelo v odgovor na korake, ki jih je N. D. O. storila v zadnjih dnevih na Dunaju, brzojavko iz Dunaja; sledeče vsebine:

„Zveza južnih Slavena“ (primorskih in dalmatinskih državnih poslancev. Op. ured.) je intervenirala pri trgovinskem ministrstvu, ki je odgovorilo, da se vršijo pogajanja s finančnim ministrstvom. Dr. Rybář (ki je bil tudi v deputaciji) je opozoril na nestabilne (provizorično nameščene) delavce. Minister je zatrdjeval, da je te slednje priporočal tržaški namestnik in da on sam (minister) priznava upravičenost zahteve. Slednjič je izjavil minister deputaciji, da upa po proračunski debati stvar rešiti.

V prihodnjih številki vam podamo natančnejše poročilo.

d — Počasčenje dr. Mandića. Te dni se je predstavila tov. drju. Mandiću posebna deputacija delavstva, udeležnega v N. D. O., ter mu izročila v spomin v znak hvaležnosti za njegovo dosedanje delovanje v prid delavstvu krasno zlato uro zlato verižico. Dr. Mandić se je vidno ginjen v toplih besedah zahvalil delavcem na krasnem spominskem darilu. S tem so naši delavci ob enem počastili sami sebe. Naše delavstvo ve pač, kaj je hvaležnost!

d — Velikansko ljubezen so začeli kazati v zadnjem času gotovi gospodje v prosti luki napram slovenskim uslužbencem javnih skladišč. Ako jim le za trenotek kateri izgine izpred oči, seveda v službenem poslu, že z vso skrbjo povprašujejo, kje je in kam je šel. Človek se kar načuditi ne more tej „ljubezni“, ki je pa v resnici le najzagrizenejša sovraštvo, saj ti gospodje komaj čakajo, da bi slovenskega uslužbenca mogli zalotiti in mu dokazati, da zanemarja službo, da bi ga potem vrgli iz proste luke. Cela stvar že smrdi kar naravnost po špijonaži. Povemo pa tem gospodom, da naj rajši špijonirajo sami pri sebi, kajti tu je veliko bolj potrebno. Bo pač treba opozoriti trgovinskega ministra nato, da bo nekoliko dal popaziti nato, kako redno in temeljito opravljajo ti gospodje sami svojo službo v svojih dnevnikih „sejah“, kjer po ure in ure tišče glave skupaj zaradi stvari, ki s službo pač čisto nič nimajo opraviti. Namesto bi se pobrigali zato, da delavstvo že vendar enkrat dobi oni obljubljeni poboljšek, pa ta gospoda v teh „sejah“ najbrž študira, ne samo, kako bi odjedla delavstvu, kar mu gre, temveč celo še to, kako bi ga spravila popolnoma ob kruh. Zato pa tudi ni čudno, da se dogajajo potem v prosti luki slučajji, kakor je bil sledeči, saj se potem „nižji“ ravnajo po „višjih“. Delo v prosti luki se začne ob 7. zjutraj. Uvedla pa se je vzvada, da zahtevajo, da morajo biti delavci že ob 6^{3/4} v prosti luki, češ da jih morejo do 7. izklicati in določiti za delo. Delavstvo je tako oškodovano za četrto ure. Prišel pa je te dni neki delavec na delo 12 minut pred 7. uro, torej gotovo še pred pravim časom. dotični delavodja S. še ni klical za izklicevanjem, pa ga je vendar strahovito nahrulil, da ni prišel pravočasno, mu ni hotel odkazati dela ter ga je tako hotel oškodovati za dnevni zaslužek. Delavec je takoj stopil k nekemu nekoliko višjemu uslužbencu P., ki je konstatiral, da je prišel delavec na delo še daleč pred zač. tkom dela. Delavec nato sicer ni izgubil zaslužka, a zagrozilo se mu je, da bo moral k raportu. Ali ni to naravnost vnebovpijoča krivica! Človek pride na delo skoraj cel četrto ure prej, kakor je treba, in naj bi bil še kaznovan potem! Da, gospoda, ki se tako brigate za delavstvo, da danzadnevno špijonirate za njim, zakaj ne vidite takih stvari?! Seveda, vrana vrani ne izkljuje oči. No, poskrbeli bomo, da bo zapibal drug veter v prosti luki. Naj gospoda le pomni, da ni še vseh besedi konec!

d — Ta slavna c. kr. pošta! Pravijo, da veljajo avstrijski državni osnovni zakoni za vse narodnosti avstrijske državne polovice, da smo tudi mi Slovenci popolnoma enakopravnimi z drugimi avstrijskimi narodi. Laž, čisto navadna laž, humbug! Le pogledimo to slavno c. k. pošto! N. D. O. ima svoje glasilu „Narodni delavec“. List se odpošilja naročnikom seveda s slovenskim naslovom, in glejte, ako ni pri vsaki številki vsaj 50 pritožeb, da naročniki niso dobili lista, je to prava malearkost. Kam izginja torej naš list, ko ga vendar uprava odda na pošto? Ali so gotovi c. kr. poštni uslužbenci res tako proketo slabo plačani, da si zvečer na

tešče polnijo želodec z našim listom? Pa menda vendar ne! Zasledovali bomo to stvar z vso odločnostjo, in ko izsledimo dotičnike, naj bodo prepričani, da jim je potem ne odnese sam presveti Pattai! In dalje! Prinese človek na glavno pošto v Trstu priporočeno pismo, naslovljeno na Dunaj, in tu je treba potem skoraj cellega jezikovnega kongresa, da v Trstu, kjer je c. kr. poštno ravnateljstvo za skoraj izključno slovenske dožele, izvedo, kaj pomeni ta „Dunaj“. Pri telefonski centrali je menda ena sama telefonistinja, ki zna slovenski, kajti ako človek zahteva zvezo v slovenskem jeziku, je treba potem dvakrat, trikrat ali še večkrat prositi oproščenja dotične napačne stranke, kajti prav tolikokrat je bila zveza napačna, ako človek ni imel sreče, da bi bil naletel na ono edino gospodično, ki zna slovenski. Takih stvari je toliko, da bi človek ne napolnil samo ene številke lista, temveč celo knjigo. Ne bilo bi torej prav nič napačno, ako bi se naši v to poklicani krogi nekoliko pobrigali za te lepe razmere pri naši preslavni c. kr. pošti.

d— „Ljudski oder“ — se podira. Naj se nam ne očita, da hočemo škodovati dobri stvari. ustanovljeni v povzdigo ljudske prosvete! Socialni demokrati so ustanovili društvo „Ljudski oder“ v prosvetne namene, in le veseliti mora vsakega Slovenca, ako vidi, da tudi mednarodna stranka sodeluje vsporedno z narodnimi društvi v ta vzvišeni namen. Ta lepi namen, vsaj mi mislimo tako, so imeli pred vsem pred očmi tudi oni slovenski narodnjaki, ki so sodelovali pri prireditvah socialdemokratskega „Ljudskega odra“, in tudi tisto narodno občinstvo, ki je, tvoreč ogromno večino udeležnikov, zahajalo k tem prireditvam celo rajši, kakor k prireditvam N. D. O. Toda vsaka še tako lepa in koristna stvar začne propadati, kakor hitro se začne izrabljati v politično strankarske namene, in to se je zgodilo tudi z „Ljudskim odrom“. „Ljudski oder“ naj bi bil agitacijsko sredstvo za propadajočo socialdemokratsko stranko! Zato ga pa tudi niso mogele rešiti očitne simpatije in protekcije našega narodnega, v prvi vrsti takojimeno vanega inteligentnega občinstva, in „Ljudski oder“ poka in se podira, to pa tako zelo, da mora njegov II. predsednik Regent pisariti ljudem, ki niso bili nikdar člani „Ljudskega odra“, takale pisma: „Cenjeni društvenik! Naznaja Vam, da dolgujete podpisaneu društvu 11 tednov članarine in sicer od 13. do 23. tedna. To znaša K 2,20, katere želimo, da poravnate v najkrajšem času. Koristi našega društva so Vam znane; znano Vam je tudi, da senahaja to naše društvo v zelo slabih denarnih razmerah, vsled česar je dolžnost vseh članov, da naredo napram društvu svojo dolžnost. Prepričani, da boste zaostalo svoto prispevkov poravnali v najkrajšem času, beležimo z bratskim pozdravom...“

— Na krov torej, vi prikriti socialni demokrati v našem narodnem občinstvu, na krov tudi tista narodna inteligenca, ki polni prostore „Ljudskemu odru“, posezite v žep in rešite socialdemokratski „Ljudski oder“, da bodete še nadalje imeli zabajati kam k predavanjem itd. in tudi sami kje predavati itd. ter tako moralno in materialno podpirati socialno demokracijo, najzagrizenejšo nasprotnico narodnega delavstva, tistega narodnega delavstva, za katero nimate niti predavanj itd. niti toliko simpatij, da bi se posedli mednje, ko vam samo nudi kaj enakega ali pa še boljšega, kakor pa z vašo lastno pomočjo socialni demokrati. Rešujte naše sovražnike, in la verujte: domovina bo potem prav gotovo rešena!

d— Člane N. D. O., ki se žele izvežbati v petju, opozarjamo na to, da pevsko društvo „Trst“, ki ima svoje pevske vaje vsak tork in petek v prostorih N. D. O. ul. Lavatoio št. 1., v najkrajšem času začne s pevskim poukom za začetnike. Kdor ima t'rej veselje do petja, naj se zglaši ob teh dveh dneh v društvenih prostorih. Obenem se začne tudi pouk v tamburiranju (vsak ponedeljek in soboto) in se tudi sprejemajo novi člani tamburaškega zbora. Vse vaje se vrše ob 8. uri zvečer.

d— Naročnike „Narodnega Delavca“, ki so zaostali z naročnino, opo-

zarjamo, naj določijo naročnino takoj, kar jim sicer s prihodnjo številko ustavimo list. —

d— Nedeljski izleti. Delavec, ki se muči celi teden, da si pribori tisti mali zaslužek, potrebuje pač razvedrila in svežega zraka, svežega zraka pa posebno mnogo, kajti samo pomisliti je treba, v kakih zakajenih in prašnih tovarniških prostorih je primoran delavec prestati celi teden in kakšen strup je za pljuča ta prah in dim! Kako pa delavec porabi nedeljski čas? Večinoma s posedanjem v zaduhlih gostilniških prostorih. Ali ne bi bilo boljše, ako bi se naši člani ob nedeljah zbrali ter prirejali izlete v okolico? Pravo okreplilo bi bilo to za izmučenega delavca, kajti hoja in sveži zrak bi prav ugodno vplivala na telo in duha izmučenega po celotredenskem delu. Ti izleti bi pa imeli še drug pomen, vzbujali bi zanimanje za našo N. D. O., kajti kakor je bilo čitati v zadnji številki našega lista, se okoličani prav malo brigajo za N. D. O. Ti izletniki bi bili torej obenem pionirji naše ideje med okoličanskim ljudstvom. Tiste tovariše, kateri se zanimajo za to stvar, opozarjamo, da naj pazijo na prihodnjo številko našega lista, kjer bo objavljeno, kdaj se vrši v to svrhu sestanek.

d— Za plinarniške delavce. V smislu sklepa shoda N. D. O. minole nedelje, je posebna deputacija delavcev v plinarni izročila v sredo g županu rezolucijo (priobčeno na drugem mestu) s prošnjo, naj jo predloži mestnemu svetu.

d— Veselice skupine N. D. O. — „Lloyd“ se vrši v nedeljo, dne 26. t. m. popoldne, na izrecno željo članov ki po večini bivajo okrog Sv. Jakoba in Sv. M. Magdalene, v prostorih Miklavčeve gostilne pri Sv. M. Magdaleni Spodnji. Veselica, katere natančnejše spored priobčimo v prihodnji številki obeta najraznovrstnejšo zabavo. Za danes poročamo toliko, da sodeluje pri veselici bratsko pevsko društvo „Ilirija“ s svojim mešanim in moškim zborom. Preskrbljena je tudi izborna godba, ki bo svirala med sporedom, pozneje pa tudi pri plesu. Narodno delavstvo in drugo narodno občinstvo vabimo, da se te prireditve udeleži v čim najobilnejšem številu, saj je njen čisti dohodek določem prepotrebemu podpor-nemu fondu. V nedeljo, dne 26. t. m. torej vse k Miklavcu na veselico Lloydove skupine!

Organizacijske zadeve.

o— Krajevna skupina N. D. O. — Sv. Marko in sv. Andrej. Odbor skupine vabi vse tovariše delavce podpor-nega društva „Samopomoč“ na zelo važno posvetovanje, ki se vrši jutri, v soboto, dne 18. t. m., točno ob 8. z ečer v prostorih N. D. O. pri Sv. Jakobu. Tovariši, udeležite se tega velevažnega posvetovanja v čim najobilnejšem številu!

Za odbor:

R. Pregarec
tč. predsednik.

DOPISI.

Iz Sežane se vam poroča: Pred kratkim sem bil slučajno v Sežani v gostilni „pri Bekarju“ (Gregorinu). Mislim sem, da sem v narodni slovenski Sežani, ali zmotil sem se, kajti zaš l sem v brlog internacionale. Bil sem sicer v narodni gostilni, toda med pravo protinardno druhaljo, na čelu je neki Fran Stojkovič, ki me je takoj začel napadati, češ da me hujska njegov brat k narodnemu šovinizmu. Resnica je, da je brat onega Stojkoviča stal vedno v prvih vrstah narodnih bojov-nikov, in prav zato me je napad tembolj užalil, ker sem videl, kako socialna demo-kracija podivja človeka celo tako daleč, da lastni brat ni več varen pred umaza-nim jezikom socialnodemokratskega div-jaka. Ko sem dostojno reagiral na Stoj-kovičev napad, je ta cvet rdeče interna-cionalne celo zahteval od mene, da naj plačam vina zanj in njegovo lepo družbo, češ da me sicer natepo. Take sadove torej rade nauki rdeče internacionale, in naše nezavedno delavstvo se še vseda na njene limanice! Upajmo, da naroda za-vednost kmalu obračuna s temi sirovimi patroni!

Iz Kanala. Škandal vrh škan-dala.) Večkrat čitam v „Narodnem De-

lavcu“ kako se godi slovenskemu delav-stvu v Trstu, kar je res škandalozno. Pa se ne moremo preveč čuditi, ako se do-gajajo take reči ob jadranskem obrežju. Ampak začelo se je razvijati tako nena-rodno delovanje tudi pri nas v soški do-lini, čisto na slovenskih tleh. V Plavah pri Kanalu popravlja cestni odbor leseni most čez Sočo in predsednik cestnega odbora je znani nadučitelj v pokoju, veleposestnik in dež. posl. Miha Zega iz Kanala. Ta poslanec je dal tebi nič menič delo nekemu Italijanu regnikolu (!) in delavci so vsi iz blažene dežele. Torej razsodi, dragi čitatelj, ali ni to krivica za slovenskega delavca na domači zemlji, da tedaj, ko ti kaže, da boš doma zaslužil košček kruha, pride ljudski poslanec in ti ga vzame izpred ust. Vprašamo vas, ali si je to zaslužilo ljudstvo, ko vas je volilo, da mu jemljete kruh in naše slovenske žulje daste Italijanom, da se podjetnik masti s svojo plačo 60 K na dan. Gospod Zega, vam pa za to vašo naklonjenost slovenskemu delavstvu obljubljam, da vam bomo ravno tisti, ki smo vas posadili na poslanski stolček, tudi izpodnesli ta stolček. Slo-vensko delavstvo pač ne bo na tak način pustilo pometati seboj.

Slovenski delavec.

Iz Pule.

p— Javna skupština. U subotu dne 4. ov. mj. obdržavala se je u dvorani „Narodnog doma“ javna skupština arse-nalskih radnika radi izbora za delegate bolesničke blagajne civilnih radnika c. i k. mornarice. Skupštinu je otvorio drug Stahan, a predsedao drug Vitaso-vić. Drug Staha je prikazao značenje izbora za delegate. Iznio je rad dosadašnje uprave i usporedio ga je sa radom uprave za vrijeme social-demokrata. Prikazao je uspehe postignute i namjere, koje kane prestavnici „Narodne Radničke Organi-zacije“ oživotvoriti, ako u upravu dodju. Na temelju današnjeg razmjera radnika, ako budu svi naši vršili svoju dužnost, mi moramo pobjediti. U svom je referatu iznio potrebe radnika in to u prvom redu: davanje ljekova i obitelji članova, otvore-nje vlastite ljekarne, podavanje posmrtnine pensioniranim radnicim i druge potrebite reforme. Osobito potreba uredjenja osi-guranja protiv nesreće. Svoj referat za-ključio je pozivom na sve, da ulože sve svoje sile za uspjeh naše stvari. Iza kako je još drug Vranković govorio te upozorilo pouzdanike raznih direkcija na dogovore za sastav liste kandidata zaklju-čio je predsjednik sastanak.

p— Žedni moraju raditi. Na rat-nom brodu „Erzh. Franz Ferdinand“ do-gotavljaju se zadnje, jer mora da ode sa ostalim brodovima na ljetne vježbe. Pri radnji je zaposleno preko 300 radnika i većina istih radi od 5 u jutro. U ovoj vrućini radnici ožedne, nu ne mogu ni da za novce svoju žedju ugase. Pivo, koje na brodu ima, neće da im prodadu, vode im pako ne daju. Iznosimo ovo bez ikakvog komentara, da upozorimo, koga se tiče, neka providi potrebito.

p— Koga se tiče. Gospoda, koja se u spljetskem socialističkom listu naba-cuju pogrdama, lažima i uvredama na neke članove N. R. O., morali bi biti ba-rem toliko dosljedni, te ne pozdravljati „prostake“, osobito kad im ti više odzrav-ljaju. Poznamo licumjerstvo, ali u toj mjeri još ga ne doživismo. Ilije i to samo za objasniti prostotu?

p— Potreba radničkih stanova — uspjeh „Narodne Radničke Organi-za-cije“. Već smo više puta istaknuli po-trebu radničkih stanova u Puli. N. R. O. obdržavala je radi toga i dvije javne skupštine te se je obratila na općinu i na upravu c. i kr. mornarice u tom pitanju. Mornarica, kako je poznato, odgovorila je u svoje doba, da će se radnički stanovi i dalje graditi i već je jedan takav pod krovom. U istoj spomenici N. R. O. tra-žila je, da se stanovi za arsenalsko rad-ništvo ne grade samo na strani kupališta mornarice, već i na drugi kraj grada. U odgovoru, koji je mornarica dala, ista je označila, da će tu želju po mogućnosti udovoljiti. I u istinu za ovu sedmicu nozvano je predsjedništvo „N. R. O.“ na dogovor kod Banamta za odrediti mjesto gradnjera-dničkih stanova. Taj je uspjeh naj-bolji odgovor social-demokratima, koji su još i danas dužni odgovor nami na naš članak, kojim smo im sa datama u ruci dokazali, tko zavarava narod. Oni još i danas čekaju odgovor na tolikim aplom-bom navještenu akciju za arsenalske rad-
(Dalje na četrti strani.)

Podpisani naznanja sl. občinstvu, da je prevzel

pekarno in sladščičarno

ul. Molin Grande št. 9.

kjer ima na razpolago trikrat na dan svež kruh in razne sladščiće, potice itd.

Udani Josip Taučar.

Največja slovenska manifakturna trgovina v Trstu.

Križmančič & Breščak

ulica Nuova št. 37.

V zalogi se nahaja velikanska izbira vsak ovrstnega modernega blaga, za spomlad in leto, moške in ženske obleke, raznovrstno perilo, preproge zavese itd. Velikanska izbira vsakorsne drobnarije, za ši-vilje in krojače vse po najnižjih konkurenčnih cenah.

Udom N. D. O. dajeva 10% popusta

☒ Priporoča se kot Slovenca slav. občinstvu za najobilnejši obisk. ☒

CENE ZMERNE. TELEFON 16-83

Na obroke

Velika zaloga izdelanih oblek

za moške in otroke. Bogat izbor vseh vrst platna za perilo in rjuhe, garniture za mizo in posteljo itd.

Adolf Kosteris, ul. S. Giovanni 16, I. n.

zraven „BUF“ET AUTOMATICO“

POZOR! Skladišče ni v pri-li-
đu, ampak v prvem nadstropju.

POZOR! Skladišče ni v pritli-
đu, ampak v prvem nadstropju.

Sprejemajo se na-ročila po meri.

Velika izbira vol-nenege blaga.

Konsumna zadruga N. D. O.

Prodajalne: ulica Bosco 17.

II. ul. Miramare

Telefon: št. 23-21.

III. v Škednju.

Čisti dobiček tega Vašega prvega go-spodarskega podjetja je namenjen le Vam in Vaši svetli stvari!

nike, koja je svršila sa spomenicom, prikazanom na krivo mjesto, i sa resolucijama, glasovanjem, a nikad ne prikazanim. Pak ti ljudi imaju obraza govoriti o zavaravanju naroda. Jest, varaju narod, nu taj dnevno progledava njihovu igru.

— † Vjekoslav Tavčar. U petak 10. ov. mj. umro je u ovdješnjoj pokrajinskoj bolnici odbornik „N. R. O.“ stolar Vjekoslav Tavčar. Pokojnik, koji je dugo vremena vojevao u redovima social-demokrata, vidivši nepravedno i protuslavensko njihovo djelovanje, bio ih je odbjegao i pristupio u N. R. O., gdje su ga članovi bili obdarili povjerenjem. Izabravši ga u odbor. U nedjelju mu je bio sjajan sprovod, kojemu je N. R. O. korporativno učestvovala, izdala osmrtnicu i položila vijenac na odar. Do 300 članova ispratilo ga je do groba, gdje se je drug Vranković oprostio s pokojnikom. Bila mu lahka zemlja! — Ovom prigodom moramo, da istaknemo jednu okolnost, koja nas je začudila, a koja je uvreda pokojniku. Obitelj izdala je osmrtnicu samo u taljanskom jeziku te istu priopćila samo u mjesnoj taljanskoj novini. Cin pieteta prama pokojniku i njegovom osvjedočenju zahtijevao je od porodice više obzira.

p— Tužbe naših radnika kod mjestne plinare (gasa). Pri mjestnoj plinari zaposleno je prilično naših radnika. Nu ti su od svojih pretpostavljenih u svakom pogledu zapostavljeni. „Sciavo“ je najblaži izraz, kojim ih tituliraju. Osim toga im neki kapi brane stupiti u N. R. O. navodom, da moraju raditi onako, kako gospodar hoće. Gospoda rek bi da misle, da je plinara taljansko poduzeće i da mora samo njima služiti. Ako izrabljuju krvavi rad radnika, misle, da im isti mora i dušu prodati. Prošlo je vrijeme, kada su radnici ne samo svoj glas nego i sa punomoću glasovali za Taljane, kao pri zadnjim općinskim izborima. Ako pak neki misle, da su još uvijek ista vremena, pot-sjetit ćemo ih na njihovu dužnost. Za danas toliko.

DAROVİ.

Skupina Sv. Marko nabrala 5 K za „Narodnega delavca“. Hvala!

Odgovorni urednik: ŠTEFAN KOS.
Lastulca in izdajateljica: NARODNA DELAVSKA
ORGANIZACIJA v Trstu.
Tiska: TISKARNA „EDINOST“ v Trstu.

„TRŽAŠKA POSOJILNICA in HRANILNICA“

registrovana zadruga z omejenim porostvom.

piazza della Caserma št. 2, I. n. — TRST — V lastni hiši.
(Vhod po glavnih stopnjicah). — TELEFON št. 952.

Hranilne vloge sprejema od vsakega, če tudi ni ud in jih obrestuje po

4 1/2 %

Rentni davek od hranilnih vlog plačuje zavod sam. Vloga se lahko po 1 K. Posojila daja na vknjižbo po dogovoru 5%—6%, na menjice po 6%, na zastave po 5 1/2 in na amortizacijo za daljšo dobo po dogovoru.

Uradne ure: od 9.—12. ure dopoldne in od 3.—5. popoldne.

izplačuje se vsaki dan ob uradnih urah. — Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Ima najmoderneje urejeno varnostno celico za shrambo vrednostnih papirjev, listin itd. kakor tudi hranilne pušice, s katerimi se najuspešneje navaja štediti svojo deco.

~~~~~ Poštno-hranilnični račun 816'004. ~~~~~

Novo pogrebno podjetje

se je preselilo v Corso št. 49. (vogal Trg Goldoni).

Zaloga oprave ulica Massimo D'Azeglio št. 18.

Prireja pogrebe od najprostejše do najelegantnejše vrste v odprti, kakor tudi v s kristalom zaprtih vozovih.

Ima bogato zalogo vseh potrebščin za mrlje, kakor: kovinaste in lepo okrašene lesene rakve; čevlje, vence in umetnih cvetlic, kovine, porcelana in perl.

Bogata zaloga: VOŠČENE SVEČE. Cene nizke, da se ni bati konkurence.

Za slučaj potrebe se uljudno priporočajo

Telefon št. 1402

HENRICH STIBELJ in drugi.

Cene nizke M. AITE brez konkurence

Velika zaloga z manifakturnim blagom

ulica Nuova št. 36, vogal ul. S. Lazzaro, s podružnico ul. S. Lazzaro 5.

V obeh prodajalnicah dobiva se razno blago boljše kakovosti in najmoderneje iz prvih tovarn, posebno pa snovi za moške in ženske obleke, srajce, ovratnike, ovratnice, tudi velikanska izbora platnega in bombažnega blaga, prtov in prtčev ter vsake vrste perila tudi iz bombaža, ali platna. Veliki izbor vsakovrstnih odej, kakor tudi koltri lastnega izdelka. Pletenike, svilenine, raznovrstni okraski za šivilje in kitničarke. VELIKANSKI IZBOR SNOVI ZA NARODNE ZASTAVE IN DRUŠTVENE ZNAKE.

Kupljeno blago, katero slučajno ni ugajalo, se zamenja ali pa sedenar vrne brez nikakih zadržkov. Poskusiti in se prepričati

Članom N. D. O. pozor

Poslušite se vsi ur in zlatanine

ulica del Rivo 26

Alojz Povh

Velika zaloga žepnih in stenskih ur ter vsakovrstne zlatanine. Izvršuje vsako popravo, ter jamči za 2 leti.

Članom N. D. O. so znižane cene.

Slovensko podjetje!

Zaloga likerjev v sodčkih in butilkah

Jakob Perharc

TRST — Via delle Acque — TRST

Veliki izbor vsakovrstnih najfinjših in starih vin v butilkah. Postrežba točna. Cene zmerne. Se priporoča svojim rojakom za naročbe bodisi na debelo ali na drobno za razne slavnosti, poroke, krste, družinska pogoščenja itd. Za poletni čas se priporoča malinovec in tamarindo.

Filip Ivanišević

zaloga dalmatinskega vina:

lastni pridelok v Jesenicah pri Omišu

v ulici Valdirivo 17 (Telefon 1405)

v kateri prodaja na malo in veliko. — Nadalje priporoča slav. občinstvu svoje gostilne „All' Adria“ ul. Nuova št. 11 in „Al fratelli dalmati“ ul. Zudecche št. 8 v katerih toči svoja vina I. vrst.

.. Vsi Slovenci v slovensko trgovino! ..

V. DOBAUSCHEK

TRST, ul. Giosuè Carducci 11 (prej ul. Torrente), TRST.

Zaloga izgotovljenih oblek in perila za moške. Kupujem v veliki množini od prvih tovarn, prodajam mnogo in imam male stroške ter mi je tako omogočen prodajati po neverjetno nizkih cenah

Za novo sezono, velikanski prejemki blaga, 5000 oblek za moške in dečke od K 14.— do 60.— Izven tega bogata izbira. kostumov, površnikov, jopičev, telovnikov, hlač, srajc, jopič, spodnjih hlač, nogavic, ovratnikov, manšetov, halj, montur (terlis) in vseh drugih predmetov za moške. Specijaliteta lastnega izdelka za delavce; srajc z kormonskega xforta ter močne hlače in spodnje hlače.

Zgotovljajo se obleke za moške po meri.

Časna krojačnica.

Use po nizkih cenah.

Govori se slovensko.

Priporočam se na najtopleje za Vašo blagohotno podporo.

AUSTRO-AMERIKANA - TRST

Redna brzoplovba mej Trstom, Italijo, Grško, Severno in Južno Ameriko.

Prvi odhodi iz Trsta:

23. julia parnik „Oceana“ Novi-York via Patrasso-Palermo.

7. julija parnik „Alice“ v Buenos-Aires via Almeria-Las Palmas.

Veliki transatlantski parniki z dvojnimi vijakom, preskrbljeni z obširnimi in luksoznimi

instalacijami, za potnike I. in II. razreda. — Marconijev brzojav.

Za informacije se je oglašiti pri ravnateljstvu v Trstu, ulica Molina Ploccio št. 2. ali pa h kateremu si bode agentu ali korespondentu družbe.

Podpisani priporoča sl. občinstvu svojo

.. žganjarno ..

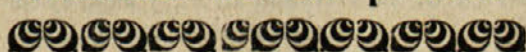
ulica Petronio številka 1.

A. B

KUPUJTE VSI

Kolinsko kavino primes

-- JADRANSKA BANKA v TRSTU --

Via della Cassa di Risparmio št. 5 (lastno poslopije).

KUPUJE IN PRODAJA

VREDNOSTNE PAPIRJE
(RENTE, OBLIGACIJE, ZASTAVNA PISMA,
PRIJORITETE, DELNICE, SREČKE i. t. d.)

VALUTE IN DEVIZE

PREDUJMI NA VREDNOSTNE PAPIRJE IN BLAGO
LEŽEČE V JAVNIH SKLADIŠČIH.

Eskompt menic in inkaso, borzna naročila

SAFE-DEPOSITS

Promese k vsem žrebanjem. — Zavarovanje srečk.

Menjalnica

4 1/4 %

VLOGE NA KNJIŽICE

— TEKOČI IN ŽIRO RAČUN —

VLOŽENI DENAR OBRESTUJE

SE OD DNE VLOGE DO DNE VDIGA. : : :

STAVBNI KREDITI - KREDITI PROTI

DOKUMENTOM VKRCANJA. — — —

Uradne ure: 9 — 12., 2:30 — 5:30. — Brzojavi: „JADRANSKA“ — Trst. — Telefon: 1463 in 973.